

УДК 271 (477.83) «1769/1774»

**ЧЕНЦІ-ПЕДАГОГИ УМАНСЬКИХ ВАСИЛІАНСЬКИХ ШКІЛ
(1769-1774 рр.): БІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД****Юрій Стецик**

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, м. Дрогобич, вул. Зарічна, 20
e-mail: stetsyk_u_o@ukr.net

У розглядуваний період при василіанському монастирі в Умані було відновлено діяльність освітніх закладів (філософсько-теологічні студії для ченців і колегіум для світської молоді), які беруть свої витoki з 1766 р., однак були знищені внаслідок нападу гайдамаків у 1768 р. на монастир. Під час цього погрому деяким ченцям вдалося втекти на Волинь, а частина загинула трагічною смертю (о. Іраклій Костецький, о. Епіфаній Сохацький, о. Ліберій Очавський). Після відходу гайдамаків ченці-біженці повернулися, а разом з ними, для відбудови монастиря, приїхали інші монахи, скеровані протоігуменом Святопокровської провінції (надалі провінція) для ведення місіонерської й освітньої праці [12, s. 847].

В одному з авторських досліджень розглянуто початковий період фундації та функціонування колегіуму (1765-1767 рр.) й історіографічний огляд проблеми [5, с. 32]. Тож зупинимось докладніше на огляді духовних студій для ченців, які не стали об'єктом вивчення сучасних регіональних і краєзнавчих праць. Дослідники Василіанського Чину відносять згадки про ці студії до 1774 р. [10, с. 89] У монастирській документації згадується про монахів, які прибували до Умані з інших чернечих осередків провінції на філософські студії та відбули восьмиденні реколекції: бр. Марцелій Дичаковський з Острога, бр. Андрій Монастирський з Шаргороду, бр. Макарій Лутаровський з Мільчена, бр. Яків Заморський з Острога, бр. Созипатр Камінський з Загорова, бр. Теодозій Токарський з Білостоку [12, s. 847]. Ці студії обслуговували два ієромонахи: професор філософії та професор теології. Помешкання для студентів-ченців знаходилося на другому поверсі, а для світських учнів на першому поверсі монастирської резиденції.

Управління та нагляд над школами-студіями належали до компетенції протоігумена провінції: чисельність шкіл, програма навчання, спосіб викладання, визначення часу на викладання кожного предмету. Для вивчення теології найчастіше відводилося від 3

до 4 років (практична теологія охоплювала 2 роки), на засвоєння філософії відводилося 3 роки і до її вивчення приступали тільки після проходження студій з риторики, останні вивчали протягом 2 років, а іноді на вимову та риторику відводилося 3 роки. Протоігумен вибирав професора для викладання кожного окремого предмету. Зокрема, звертав увагу на його рівень віри та моральної поведінки. Вимагав при цьому не тільки ґрунтового знання свого предмету, але й інших суміжних наук. Так, наприклад, магістри нижчих шкіл були зобов'язані вивчати філософію. Окрім професорів теології та філософії, призначали «корепетиторів» (помічників) для кращого вивчення цих предметів. Протоігумен визначав хто із ченців мав вивчати вищі науки, а хто міг обмежитися тільки студіями необхідними для отримання ієрейських свячень. Ченці-студенти вивчали різні іноземні мови: французьку, німецьку, російську, часом і єврейську, грецьку та церковнослов'янську. Вивчення математики об'єднували з філософією. Значну увагу приділяли вивченню латинської мови як у нижчих, так і вищих школах. За виконанням навчальної програми мав слідкувати ректор монастиря. У більших освітніх закладах запроваджувалася посада префекта, який займався кількома справами та керував студіями.

Тільки той чернець міг стати професором, який вдало склав спеціальний екзамен. Екзаменаторів призначав протоігумен. Ці особи склали присягу, що будуть сумлінно виконувати свої обов'язки. Екзамен з кожного предмету тривав дві години. Кожний з екзаменаторів посилав свої рекомендації протоігумену, який з Провінційною Управою приймав колегіальне рішення шляхом голосування [12, s. 848].

Літні вакації для теологів і філософів тривали два місяці, а для гуманістів і риториків – тільки один місяць. Під час різдвяних свят канікули охоплювали період від Різдва Христового до свята Святого Василія Великого. У великодній період студенти відпочивали від Ве-

рбної до Провідної неділь, на Зелені Свята – три дні та наступний четверт. Перед початком Великого Посту теологи та філософи святкували один тиждень, а риторики тільки три дні. Під час всіх цих канікул учнівська молодь була зобов'язана брати участь у церковному хорі під час відправлення богослужінь [12, s. 849].

Опікуном школи був ректор, який водночас поєднував обов'язки ігумена монастиря. Він стежив за порядком у школі, за діяльністю професорів, організовував громадські диспути, визначав премії та нагороди. Професори теології та філософії керували науковими диспутами під час завершення шкільного року та громадського заходу. До викладання теології звично залучалися два професори, а до викладів філософії один професором, якому допомагав корепетитор [11, s. 53].

Підручниками для вивчення догматичної теології та філософії слугували переважно відомі на той час латиномовні праці. Щодо вивчення моральної теології, яку викладали польською мовою, то існували збірники перекладені церковнослов'янською, які друкувалися у Почаєві: «Богословіє нравоучительное» (Почаїв, 1751, 1756, 1786), «Письмена, си єсть початки догмато-нравоучительныя богословія Феодора Басарійскаго» (Почаїв, 1771), «Богословіє нравоучительное и повсемьстное» (Почаїв, 1776), «Богословіє нравоучительное» (Почаїв, 1777, 1793). Невідомо чи існували підручники церковнослов'янською мовою для вивчення філософії, а тільки відомі латиномовні праці о. Антонія Млодовського (ЧСВВ), доктора теології та професора філософії у Жировицях, які були поширені під назвою «Philosophia peripatetica...» (Супрасль, 1749) [12, s. 847].

Натомість до нашого часу збереглися рукописні нотатки лекційних курсів, записи в яких робили ченці-студенти під час вивчення теології та філософії. По завершенні навчання ці рукописні нотатки зберігалися у монастирській книгозбірні та слугували навчальними конспектами для наступних поколінь [11, s. 57].

Ченці-професори викладали не тільки під час ведення філософських і теологічних студій для монахів, але й обслуговували навчальний процес у василіанському колегіумі для світської молоді. Впродовж розглядуваного періоду освітній заклад продовжував залишатися під керівництвом Василіанського Чину. І тільки з 1774 до 1793 рр. школу підпорядковано Едукаційній Комісії. Навчальну програму, чисельність професорів та учнів розглянуті нами в

іншому дослідженні [5, s. 32].

Ректором школи у 1769 р. призначено о. Єротей Корчинського, який заново впорядковував зруйнований монастир, збираючи тих ченців, яким вдалося врятуватися від погрому. Приніс дари Святого Причастя із Гранова, оскільки в Умані після нападу гайдамаків (1768 р.) не відправлялося богослужінь, оскільки не було священиків. Постраждалих людей залучав до Святих Тайн сповіді та причастя, таким чином надавав духовну допомогу. Після від'їзду у 1772 р. до Варшави, ігуменом монастиря призначено о. Іраклія Тетеруховича, який обіймав цю посаду до часу смерті (1774 р.). Своєю наполегливою працею спричинився до піднесення монастиря та його шкіл. Відзначився суворістю у покаранні ченців, дотриманні порядків у спільноті, використанні тиші, виконанні чернечих обітниць та статуту, уважності у Богослужінні, ревності у молитві [12, s. 1149].

Тож зупинимося докладніше на просопографічній характеристиці викладацького складу колегіуму. Визначимо передусім територіальне та соціальне походження ченців, які прибули до Умані для відновлення освітньої праці. Більшість з них (6 із 8 осіб) походили із Руського воєводства (5 із Перемишльської та 1 із Львівської землі) та по одному представнику з Белзького та Волинського воєводств. Натомість відсутні представники із місцевого регіону (Брацлавського воєводства). За соціальною приналежністю домінували представники із дрібношляхетських родів (Корчинських, Мочарських, Конських, Куницьких), не відставали від них міщани (3 особи) і незначна кількість із селянства (1 особа). Наведена статистика, очевидно свідчить про те, що у ранньомодерний період шляхта та міщани мали більше можливостей у здобутті освіти, ніж політа людність.

Майбутні кандидати у ченці розпочинали свій духовний вишкіл у Почаївському (5 послушників) або Добромільському (3 послушники) новіціатах, хоча більшість із них народилася на теренах Перемишльської єпархії. Тільки в одному випадку послушник розпочинав чернечі випробовування у Добромилі, а завершував у Почаєві. Серед місць народжень переважали міські поселення (7 осіб).

До часу вступу до чернецтва, ще у світському житті, кандидати здобували початкову (риторика, поетика), а іноді (два випадки) філософську та теологічну освіту. Навчалися в основному по єзуїтських колегіумах в Ярославі та Львові. Вікові межі вступу до чернецтва ко-

ливалися від 16 до 40 років. Проте найбільший пласт становили кандидати у віці 20-28 років. Відповідно викладацький склад колегіуму складався з молодого покоління ченців 27-37 років. І тільки одному з професорів на 1774 р. виповнився 41 рік. В основному це були вже досвідчені ченці, незважаючи на їх молодий вік, оскільки станом на 1774 р. перебували у Чині від 10 до 20 років. Тогочасна мобільність ченців-педагогів, які викладали у колегіумі переважно від 2 до 4 років і тільки в окремих випадках до 6 років, була обумовлена потребами освітньої праці по інших монастирях провінції. Траплялися поодинокі випадки, коли професори через кілька років поверталися знову до Уманського колегіуму. Проте, частина монахів через важкі умови праці та виснажливий аскетичний спосіб життя помирали у віці 41-43 років внаслідок набутих фізичних захворювань. І тільки деякі з них доживали до 70-80 років.

По складенні чернечих обітів професа ченці скеровувалися на духовні студії до визначених монастирів Василіанського Чину: риторики (Гоща, Віцин 2 роки навчання), філософії (Загайці, Замостя, Лаврів, Луцьк 2 роки навчання), теології (Львів Св. Юра, Теревовля, Добромиль, Гоща). І тільки у трьох випадках із восьми монахи-студенти були відправлені на теологічні студії поза межі провінції до папських семінарій у Римі та Браунсберзі, де передбачено квоту для василіанських ченців.

По завершенні студій монахи отримували ієрейські свячення, відповідно до яких зобов'язані були займатися окрім освітньої праці (професор теології, філософії, риторики, граматики, синтаксису, інфіми) ще й душпастирською (парох, проповідник, сповідник, місіонер) та адміністративною (ігумен, вікарій, ректор, префект школи, секретар, консультор, прокуратор). Натомість брати-професи допомагали отцям-професорам в організації навчального процесу, будучи катехитами, вчителями, корепетиторами, магістрами [2; 3].

Таким чином, функціонування при Уманському василіанському монастирі різноманітних освітніх закладів відповідали тогочасним вимогам, оскільки ранньомодерне суспільство відчувало необхідність не тільки в інтелектуальному духовенстві, але й світській молоді із відповідною освітою. Зокрема, чернецтво, провадячи душпастирську та місіонерську діяльність, спричинилося до розвитку християнської духовної культури. Монастирі стають осередками культури та освіти, задовольняючи духовні потреби суспільства.

Додаток I

Реєстр вчителів василіанських шкіл в Умані (1769-1774 рр.)

- о. Єротей Корчинський ігумен і ректор шкіл впродовж 1769-1772 рр.
- о. Григорій Смотрич професор риторики впродовж 1769-1772 рр.
- о. Іраклій Тетерухович ігумен та ректор шкіл впродовж 1772-1774 рр.
- о. Іполит Ленкевич професор риторики і поетики впродовж 1772-1774 рр.
- о. Філарет Мочарський професор філософії впродовж 1773-1775 рр.
- о. Іраклій Белькевич професор синтаксису впродовж 1773-1774 рр.
- о. Іполит Куницький професор інфіми впродовж 1773-1774 рр., професор синтаксису у 1774-1775 рр.
- бр. Атанасій Конський магістр синтаксису впродовж 1772-1773 рр.
- бр. Леонід Воронович магістр інфіми впродовж 1772-1773 рр.

Додаток II

Біографи вчителів, які викладали в Уманському василіанському колегіумі впродовж 1769 - 1774 років

Белькевич Іраклій

Світське ім'я – Ілля. Син Дмитра та Варвари. Народився 20.06.1745 р. Закінчив клас риторики в Ярославській школі. Вступив до чернецтва 15.08.1763 р. у Почаєві, де після року навчання у новіціаті (серпень 1764 р.) склав чернечі обіти професа. Після цього відправлений на студії з риторики до Гощі. По одному році навчання скерований до Загайців на філософські студії (2 роки). 29.06.1767 р. відправлений до Львова на теологічні студії. 15.10.1768 р. отримав дияконівські свячення, а за короткий термін й ієрейські свячення. По завершенні чотирьохрічного навчання призначений проповідником у Віцинському монастирі. Потім проповідник у Золочові, Білостоці, місіонер у Шаргороді, професор синтаксису та ризник в Умані (1773-1774 рр.), Любарі, професор інфіми та синтаксису в Гощі (1775-1776 рр.). Із 1776 р. професор риторики у Білостоці [2, арк. 451]. 1777-1779 рр. – професор теології у Лаврові [8]. Час і місце смерті не встановлені.

Воронович Леонід

Світське ім'я – Лука. Батьки – Іван та Анна. Народився 08.08.1742 р. у м. Городок Львівської землі. Закінчив один рік навчання із моральної теології у Львівській школі. Вступив 14.08.1769 р. до чернецого стану у Почаєві. Після року випробовувань у новіціаті 05.07.1770 р. склав чернечі обіти професа. По складенні обітів відправлений до Теревовлянського монастиря для студювання моральної теології. По завершенні навчання у серпні 1772 р. скерований до Гощі, де був вчителем у школі. 1773-1774 рр. – катехит у Крилосі [6]. Липень 1774 р. – катехит у

Львівському монастирі Св. Онуфрія. 02.02.1775 р. – отримав ієрейські свячення у церкві Св. Юра із рук львівського єпископа Льва Шептицького. Після свячень у березні 1775 р. скерований до Гошівського монастиря, будучи сповідником. 1775-1776 р. – проповідник та сповідник у Теребовлі [7]. 26.07.1776 р. переїхав до Маліївців. 12.03.1778 р. – у Лісниках. 1777-1778 рр. – катехит та сповідник у Краснополі [8]. Березень 1780 р. – в Язениці, серпень 1781 р. – у Віцині, січень 1782 р. – проповідник у Верхраті, 1784 р. – парох у Домашові та Кристинополі [2, арк. 766]. Помер у 1816 р. [4, с. 54].

Конський Атанасій

Світське ім'я – Андрій. Батьки – Єремій та Софія. Народився 30.08.1748 р. у м. Ярославі. Вступив до чернецтва 25.08.1771 р. у Добромильському монастирі. Після складення чернечих обітів професа (25.08.1772 р.) відправлений до Шаргородського монастиря [3, арк. 104]. 1773-1774 рр. – брат-послушник монастиря у Замості [6]. 1775-1776 рр. – брат-послушник та ризник Люблінського монастиря [7]. 1778-1779 рр. – брат-послушник у Городищі, приєднаному до монастиря у Гощі [8]. Час та місце смерті не встановлені [3, с. 111].

Корчинський Єротей

Світське ім'я – Іван. Народився 01.08.1737 р. на теренах Перемишльської землі. Вступив до чернецтва 31.08.1754 р. у Добромилі, де після року випробувань відправлений до Почаєва, де 05.09.1755 р. склав чернечі обіти професа. Після цього відправлений до Гощі на студії з риторики. Через рік у серпні 1756 р. скерований до Луцька на філософські студії (2 р.). По їх завершенні у серпні 1758 р. відправлений на теологічні студії до римської колегії Поширення Віри. По трьох роках студій повернувся на територію Святопокровської провінції. У серпні 1761 р. скерований до Любара для викладання риторики, де у 1762 р. отримав ієрейські свячення. Через три роки 18.02.1764 р. поїхав до Варшави для виконання обов'язків прокуратора судових справ. Звідтіля 06.08.1764 р. повернувся до Любара для викладання риторики. 04.06.1765 р. поїхав до Шаргороду для виконання обов'язків професора догматичної теології. Згодом відправлений до Уманського монастиря, будучи впродовж 1769-1772 рр. ігуменом і ректором школи. Звідтіля переїхав до Варшави, де займався організацією будівництва монастиря, опираючись на королівську фундацію. Згодом переїхав до Львівського монастиря Св. Юрія, будучи ігуменом обителі. На генеральній Берестейській капітулі (1772 р.) обраний прокуратором Василіанського Чину та відправлений до Риму. Фактично виконував обов'язки протоконсультора Чину та по смерті протоархімандрита Йосифа Моргульця виконував обов'язки генерального вікарія Чину (1786-1788 рр.), а через кілька років помер у Почаєві [2, арк. 486].

Куницький Іполит

Світське ім'я – Іван. Син Симеона й Анни. Наро-

дився 24.06.1740 р. у Немирові Белзького воєводства. Здобув філософську освіту. Вступив до чернецтва 16.08.1768 р. у Почаєві, де після року чернечих випробувань у новіціаті 16.08.1769 р. склав чернечі обіти професа. Після цього скерований до Віцина на студії з риторики. По їх завершенні переїхав на філософські студії до Замостя. У 1771 р. отримав піддияконівські, дияконівські та ієрейські свячення із рук холмського владики Максиміліана Рилла. По завершенні навчання відправлений до Гощі для продовження вивчення моральної теології. У 1773 р. переїхав до Умані, де провадив клас граматики в інфімі, а через шість місяців призначений професором класу граматики у старших класах і катехитом [2, арк. 533]. 1774-1779 рр. – парох у Маньківці [6; 7; 8]. Час і місце смерті не встановлені.

Мочарський Філарет

Світське ім'я – Франциск. Син Антонія та Катерини. Народився 24.02.1742 р. у м. Заслав Волинського воєводства. Закінчив клас поетики. Вступив до чернецтва 19.08.1758 р. у Почаєві, де після року новіціату 11.08.1759 р. склав чернечі обіти професа. Відправлений на студії з риторики до Гощі, звідкіля у серпні 1761 р. поїхав до Загайців на філософські студії. По двох роках навчання у серпні 1763 р. скерований до Любара, де був магістром у класах інфіми та граматики. Після одного року викладання 31.07.1764 р. відправлений на теологічні студії до Римської колегії Поширення Віри. По трьох роках навчання у вересні 1767 р. повернувся на територію Святопокровської провінції та 13.09.1767 р. відправлений до Загорівського монастиря для виконання обов'язків проповідника, після отримання ієрейських свячень 13.04.1768 р. із рук Берестейського єпископа-коадютора Антонія Млодовського. Звідтіля переїхав до Віцина, будучи проповідником. Через рік призначений професором риторики, а згодом професором догматичної моральної теології у Теребовлі. Потім професор філософії у Загайцях. 1773-1774 рр. – другий професор філософії в Умані та префект школи. 1775-1776 рр. призначений на посади професора теології, сповідника та віцеканцлера у Шаргороді. По смерті о. Петра Єротей Сєнімського ректора школи у січні 1776 р. став адміністратором Шаргородського монастиря до часу скликання Унівської провінційної капітули. Після цієї капітули призначений ігуменом монастиря у Замості (1776-1779 рр.). На Тороканській провінційній капітулі (1780 р.) із утворенням нової Галицької Святоспаської провінції обраний секретарем Провінційної Управи. Із Замоського монастиря переїхав до Загорова, виконуючи обов'язки ігумена, де й помер у 1785 р. [3, арк. 329].

Смотрич Григорій

Світське ім'я – Георгій. Син Теодора та Галини. Народився 11.03.1740 р. у м. Ярославі Перемишльської землі Руського воєводства. Закінчив клас поетики у Ярославській школі отців-езуїтів. Вступив 29.08.1757 р. до Почаївського новіціату, де після року чернечих випробувань 29.08.1758 р. склав

чернечі обіти професа. Відправлений на студії з риторики до Гощі, де навчався 2 роки. По їх завершенні поїхав до Лаврова, де проходив філософські студії. Через два роки переїхав до Добромиля для вивчення теології. По одному році навчання скерований ігуменом Добромильського монастиря до Львівської обители Св. Юра, де продовжив вивчення теології. 1764 р. отримав дияконівські та ієрейські священства із рук львівського владика Лева Шептицького. По завершенні навчання переїхав до Загорівського монастиря для виконання обов'язків проповідника. Через рік повернувся до Львова для продовження теологічних студій (із серпня 1766 до 1767 рр.). У 1767 р. скерований до Луцька, будучи проповідником. Через рік призначений місіонером у Замості. За рік часу став місіонером у Погоні, а наступного року поїхав до Шаргороду, а звідтіля до Умані, де призначений проповідником та професором риторики. Згодом відправлений до Кременця, де був місіонером. Через два роки переїхав до Овруча, будучи проповідником впродовж 1773-1774 рр. У 1774 р. поїхав до Почаєва, а далі до Тригір'я, де у 1774-1779 рр. був проповідником та сповідником [2, арк. 439]. Час та місце смерті не встановлені.

Тетерухович Іраклій

Світське ім'я – Георгій. Син Івана та Анни. Народився 15.04.1733 р. у м. Ярославі. Завершив двоєрічний курс вивчення риторики у Ярославській єзуїтській колегії. Вступив 06.08.1753 р. до чернецтва у Добромилі, де впродовж року проходив новіціат і 26.08.1754 р. склав чернечі обіти професа. Відправлений до Гощі для проходження студій з риторики. В кінці наступного року переїхав до Лаврова, де вивчав філософію, а через два роки (1758 р.) відправлений на теологічні студії до папської семінарії у Браунсберзі. По чотирьох роках навчання 15.05.1762 р. повернувся на територію Святопокровської провінції. Направлений до монастиря у Замості, де 10.07.1762 р. отримав ієрейські священства із рук холмського владика Максиміліана Рилла та виконувати обов'язки місіонера у цій же обители. Через 7 місяців переїхав до Кременця, будучи місіо-

нером із 10.01.1763 р. По чотирьох роках місіонерства та проповідництва скерований 02.07.1766 р. до Шаргороду, будучи також місіонером. Згодом призначений до виконання обов'язків вікарія та місіонера у Кременецькому монастирі. Опісля став ігуменом монастиря у Погоні. За два роки відправлений до Уманського монастиря, де призначений ректором колегіуму (2 роки) [2, арк. 449]. Помер 03.06.1774 р. [9, s. 537].

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Кривошея І. Уманська василіанська школа в період свого розквіту (1796-1830 рр.) / Ігор Кривошея // Історико-педагогічний альманах. – 2005. – Вип. 1. – С. 94-100.
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника. Відділ рукописів (далі – ЛННБ ВР), ф.3, спр.МВ-435, арк. 377-784.
3. ЛННБ ВР, ф.3, спр.МВ-614, арк. 1-376.
4. Стецик Ю. Василіанське чернецтво Перемишльської єпархії (друга половина XVIII ст.): словник біограм / Юрій Стецик. – Жовква: Місіонер, 2015. – 312 с.
5. Стецик Ю. Професори та магістри Уманського василіанського колегіуму (1765-1767 рр.): життєвий шлях до педагогічної праці / Юрій Стецик // Емінак: науковий щоквартальник. – 2016. – № 1(13) (січень – березень). – Т. I. – С. 32-37.
6. Cathabus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratibus ex Anno 1773 in Annum 1774. – Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1773.
7. Cathabus monasteriorum Ordinis Sancti Basilii Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae cum residentibus in iis Religiosis Patribus et Fratibus ex Anno 1775 in Annum 1776. – Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1775.
8. Cathabus Professorum Ordinis S.B. Magni provinciae Protectionis Beatissimae Virginis Mariae juxta Ordinem Alphabetici in Monasteriorum ex Anno 1778 in Annum 1779. – Typis S.R.M. Monaste: Poczajovien: O.S.B.M. Anno Domini, 1778.
9. Lorens B. Bazylianie prowincji koronnej w latach 1743-1780 / Beata Lorens. – Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2014. – 560 s.
10. Wawryk M. (OSBM) De studiis phibosophico-theobgicis in provincia Rutheno-Ucraina OSBM s. XVIII eorumque manualibus / Mychail Wawryk // Analecta OSBM. – Ser. II. – Sec. II. – Vol VII. – Romae: PP. Basiliani, 1971. – S. 85-113.
11. Wojnar M. (OSBM) Basilian seminaries, colleges and schools (XVII-XVIII) / M. Wojnar // Analecta OSBM. – Ser. II. – Sec. II. – Vol IX. – Romae: PP. Basiliani, 1974. – S. 48-63.
12. Wołyniak (Giżycki J.) O bazylianych w Humanii / J. Giżycki // Przewodnik Naukowy i Literacki. – 1899. – R. 27. – S. 456-464, 562-570, 657-664, 744-752, 845-858, 938-946, 1031-1043, 1136-1182.

Стецик Юрій *Ченці-педагоги уманських василіанських шкіл (1769-1774 рр.): біографічний огляд*

Окреслено напрями освітньої діяльності монастиря. Зосереджено увагу на визначені педагогічних засад функціонування філософсько-теологічних студій. Подано огляд навчальної програми та підручників для ченців. На підставі біограм монахів укладено загальну просопографічну характеристику викладачів колегіуму: з'ясовано їх соціальне і територіальне походження, вікові та освітні характеристики, етапи духовної та інтелектуальної формації.

Ключові слова: монах, професор, магістр, колегіум, студії

Стецьк Юрій *Монахи-педагоги уманських василіанських шкіл (1769-1774 года): биографическое обозрение*

Определены направления образовательной деятельности монастыря. Сосредоточено внимание на определении педагогических основ функционирования философско-теологических студий. Представлено обзор учебной программы и учебников для монахов. На основании биограм монахов заключено общую просопографическую характеристику преподавателей колегіума: выяснено их социальное и территориальное происхождение, возрастные и образовательные характеристики, этапы духовной и интеллектуальной формации.

Ключевые слова: монах, профессор, магистр, колегіум, студии

Stetsyk Yuriy *The monks-teachers of the Basilian schools in Uman (1769-1774): byohrafycal review*

The directions of educational activity monastery are outlined. The emphasis is on teaching the definition of rules for the philosophical and theological studies. The review of the educational program and textbooks for monks are provided. Based biohram monks the general characterization prosopohrafi of the teachers in College are signed: found their social and territorial origin, age and educational

characteristics, stages of spiritual and intellectual formation.

Keywords: *monk, professor, magister, College, studies*

Рецензенти:

Казьмирчук Г.Д., д.і.н., професор

Кривошея Ір. І., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 07.05.2016 р.